

<http://dx.doi.org/10.16926/zc.2017.43.08>

Agnieszka BURZYŃSKA

Zespół Szkół Samochodowo-Budowlanych

Rafał PIOTROWSKI

Zespół Szkół Technicznych

I tylko pamięć została po tej katyńskiej nocy...
Pamięć nie dała się zgładzić, nie chciała ulec przemocy.
I woła o sprawiedliwość
I prawdę po świecie niesie – prawdę o jeńców tysiącach
Zgładzonych w katyńskim lesie.

Feliks Konarski

Historia powstania placu Katyńskiego w Częstochowie

Historia placu Katyńskiego w Częstochowie, zlokalizowanego w dzielnicy Zawodzie, przy trasie DK 1, rozpoczyna się w 2010 roku, tuż przed 70. rocznicą zbrodni katyńskiej¹. Dzięki ogólnopolskiej akcji zorganizowanej przez Stowarzyszenie Parafiada im. Józefa Kalasancjusza, pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – śp. Lecha Kaczyńskiego, rocznica ta znalazła również wymiar lokalny.



Fot. 1. Delegacje pocztów sztandarowych podczas obchodów na placu Katyńskim w Częstochowie

Źródło: Archiwum Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.

¹ Na temat zbrodni katyńskiej powstało wiele opracowań naukowych. Zob. m.in.: P. Żaryń, *Agresja Związku Radzieckiego na Polskę 1939: los jeńców polskich*, Toruń 1998; *Charków – Katyń – Twer: w sześćdziesiątą rocznicę zbrodni katyńskiej (zbiór studiów)*, pod. red. A. Kali, J. Szeling, Toruń 2011; S. Courtois, *Czarna księga komunizmu i zbrodnie prześladowania*, Warszawa 1999; *Katyń – zbrodnia bez sądu i kary*, red. J. Mackiewicz, J. Trznadel, Warszawa 1997.

Jednym z przedsięwzięć organizowanych w ramach akcji stał się program skierowany do społeczności lokalnych, instytucji i stowarzyszeń, w tym do szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych, samorządów i parafii, pod nazwą „Katyń... ocalić od zapomnienia”. Efektem akcji miało być posadzenie ponad 21 tys. Dębów Pamięci, z których każdy miał być poświęcony osobie zamordowanej na „niehumanitarnej ziemi”. Organizatorami działań w wymiarze lokalnym byli dyrektor, nauczyciele i uczniowie Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych. Wstępem i motywacją do podjęcia inicjatywy była wycieczka patriotyczno-educacyjna do Katynia, w której udział wzięła grupa uczniów wyżej wymienionej szkoły, pod opieką nauczyciela Rafała Piotrowskiego, obecnie dyrektora Zespołu Szkół Technicznych.



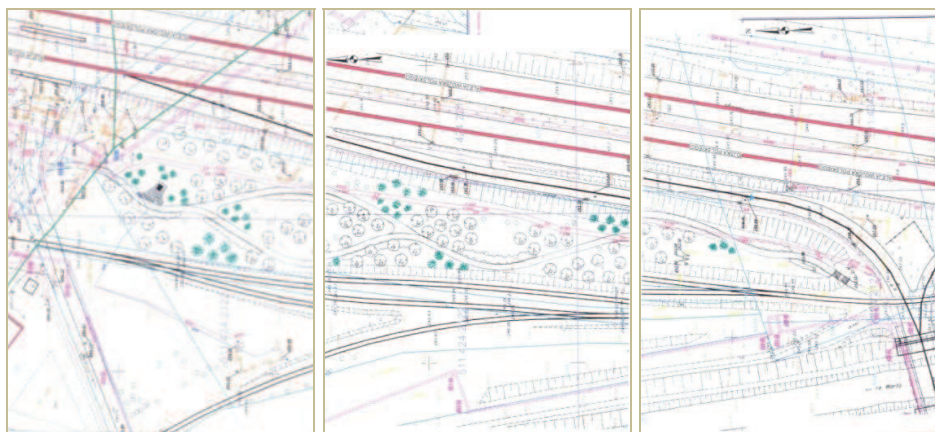
Fot. 2. Tablica upamiętniająca pomordowanych na Wschodzie. Plac Katyński w Częstochowie

Źródło: ze zbiorów Archiwum Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.

Uczestnicy odwiedzili Polski Cmentarz Wojenny w Katyniu, gdzie na tablicach upamiętniających pomordowanych odnaleźli kilkanaście nazwisk Polaków związanych z częstochowską 7. Dywizją Piechoty. Okazało się, że są w Częstochowie i jej okolicach ludzie, których życie w jakiś sposób związane było z losem zamordowanych w Katyniu². Bodźcem do podjęcia działań zmierzających do stworzenia placu upamiętniającego pomordowanych stała się okrągła 70. rocznica zbrodni.

² Por: *Katyń, dokumenty zbrodni*, t. 1: *Jeńcy nie wypowiedzianej wojny sierpień 1939 – marzec 1940*, pod red. W. Materskiego i innych, Warszawa 1995; *Katyń, dokumenty zbrodni*, t. 2: *Zagłada marzec – czerwiec 1940*, pod red. W. Materskiego, Warszawa 1998; *Katyń, dokumenty zbrodni*, t. 3, pod red. W. Materskiego, M. Koryś i innych, Warszawa 2001; *Katyń, lista ofiar i zaginionych jeńców obozów Ostaszków, Starbielsk*, pod red. A.J. Szcześniaka, Warszawa 1989; O. Zniczenko, *Katyń, śladami polskich oficerów*, Olszanica 2003.

Co istotne i niezwykle pokrzepiające, pomysł związany z powstaniem placu został pozytywnie przyjęty przez dyrektora Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, mgr. inż. Piotra Galewicza. Powstał komitet organizacyjny skupiający kilkanaście osób. Wielkie przedsięwzięcie logistyczne wymagało od organizatorów i wszystkich zainteresowanych jego realizacją dużego nakładu pracy. Pomimo ogromnego zaangażowania szkoła bez wsparcia innych lokalnych grup społecznych i urzędu miasta nie byłaby w stanie samodzielnie przeprowadzić i zrealizować projektu. Trzeba było uzyskać wiele pozwoleń oraz zadbać o bezpieczeństwo uczestników planowanych obchodów. Rozpoczęło się pisanie pism do różnych instytucji z prośbą o wsparcie, patronat czy sponsoring. Początki były trudne. Szkoła nawiązała współpracę z dwoma częstochowskimi stowarzyszeniami – Rodziną Katyńską oraz Rodziną Policyjną 1939. Swoją pomoc zadeklarowała także Częstochowska Organizacja Turystyczna. Pani dyrektor Elżbieta Trzeciak podała pomocną dłoń, twierdząc, że taką akcją trzeba wesprzeć. Oficjalnie włączył się do przedsięwzięcia Urząd Miasta Częstochowy – Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Promocji i Kultury, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa oraz Samorządowy Ośrodek Doskonalenia. Kolejno swoje wsparcie oferowały inne instytucje, między innymi częstochowski Instytut Pamięci Narodowej, Towarzystwo Patriotyczne „Kresy”, Muzeum Częstochowskie oraz parlamentarzyści ziemi częstochowskiej. Pierwsze organizacyjne spotkanie odbyło się już 18 lutego 2010 roku, celem zagospodarowania terenu przy trasie DK-1, wyznaczonego przez Urząd Miasta. Wzięli w nim udział m.in. ówczesny dyrektor Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych Piotr Galewicz, nauczyciele – Agnieszka Burzyńska i Rafał Piotrowski, przedstawiciele Wydziału Kultury i Promocji, Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa oraz Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej Urzędu Miasta.



Fot. 3, 4, 5. Mapki placu Katyńskiego znajdującego się przy trasie DK-1 w Częstochowie

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, kopie przekazane autorom.

Dużą rolę odegrał dyrektor Piotr Galewicz, który ustalił z kamieniarzem promocyjną cenę tablicy głównej i tabliczek upamiętniających. Koszt tabliczek wyniósł ponad 8 tys złotych. Wsparcie finansowe ofiarowali parlamentarzyści, nauczyciele oraz rodzice uczniów. Rozmowy dyrektora z Nadleśnictwem Złoty Potok zaowocowały nieodpłatnym przekazaniem sadzonek na rzecz akcji. Rafał Piotrowski koordynował pracę grupy uczniów, polegającą na sadzeniu młodych dębów w odpowiednio przygotowanych miejscach. Następnym punktem projektu było wyznaczenie terminu. Liczne spotkania zaowocowały ustaleniem daty na 13 kwietnia. Nie był to wybór przypadkowy. To 13 kwietnia 1943 roku Niemcy ogłosili światu odkrycie zbiorowych grobów w Katyniu. Przyjmując tę datę, połączono dwa wydarzenia związane z Katyniem – 70. rocznicę mordu i publiczne ogłoszenie tego okrucieństwa.

W ramach obchodów miała się odbyć uroczysta msza św. na Jasnej Górze, przemarsz alejami miasta na plac, na którym kolejno nastąpić miało poświęcenie tablicy pamiątkowej i poświęcenie tabliczek upamiętniających ofiary zbrodni katyńskiej.



Fot. 6. Przemarsz Alejami po mszy świętej z Jasnej Góry na plac Katyński

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Technicznych, materiał przekazany autorom.

Lista pomordowanych częstochowian i osób z okolicznych miejscowości jest długa, sięga ok. 320 nazwisk. W związku z 70. rocznicą, postanowiono na początek symbolicznie upamiętnić 70 osób. Wtedy jeszcze nikt nie spodziewał się, że przyjęty scenariusz uroczystości zmieni się dramatycznie, także charakter obchodów. Katastrofa prezydenckiego samolotu z 96 osobami na pokładzie, który rozbił się na tej samej, tragicznej dla Polski, ziemi, nadała im nowy wymiar. Już na zawsze związał ze sobą te dwie tragedie. Obchody rozpoczęła msza święta w kaplicy Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze. Eucharystii przewodniczył abp Stanisław Nowak, a koncelebrowało ją kilkunastu księży i ojców

paulinów. Po liturgii nastąpił uroczysty Marsz Pamięci – alejami miasta na plac przy trasie DK-1. Na jego czele jechali konno policjanci, za nimi defilowały pododdziały wojska i policji, orkiestra, poczty sztandarowe, władze miasta, młodzież szkolna oraz mieszkańcy.



Fot.7. Marsz Pamięci alejami miasta

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom



Fot. 8. Kamień z nazwą placu Katyńskiego

Źródło: ze Zbiorów Zespołu Szkół Technicznych, materiał przekazany autorom.



Fot. 9. Poświęcenie i odsłonięcie kamienia z nazwą placu Katyńskiego

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Technicznych, materiał przekazany autorom.

Pierwotny plan obchodów zakładał zasadzenie 70. Dębów Pamięci, odsłonięcie tablicy pamiątkowej oraz poświęcenie tabliczek upamiętniających ofiary zbrodni. Po smoleńskiej tragedii dosadzono jeszcze dwa dęby – poświęcone pamięci prezydenta Lecha Kaczyńskiego i prezydenta RP na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego. Przygotowano również drugą tablicę upamiętniającą ofiary katastrofy prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem. Podczas obchodów Tadeusz Wrona – będący przez ostatnie lata prezydentem Częstochowy, a pracujący wówczas w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – przekazał do częstochowskiego muzeum list prezydenta śp. Lecha Kaczyńskiego do mieszkańców miasta z wyrazami wdzięczności za zaangażowanie w obchody. W tym miejscu podkreślić należy, że to jeden z ostatnich dokumentów, które podpisał prezydent Lech Kaczyński przed wylotem do Katynia. Na zakończenie uroczystości kompania reprezentacyjna policji oddała salwę honorową ku czci zamordowanych i tych, którzy zginęli w katastrofie samolotowej. Delegacje złożyły kwiaty pod pamiątkowymi tablicami. Uchwałą Rady Miasta plac ten kilka tygodni później otrzymał nazwę placu Katyńskiego. Od tego czasu, każdego roku odbywają się tutaj uroczystości poświęcone pomordowanym na Wschodzie częstochowianom.

Biorą w nich udział władze wojewódzkie, samorządowe, przedstawiciele Rodziny Katyńskiej i Rodziny Policyjnej, przedstawiciele delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Częstochowie, przedstawiciele różnych wyznań, delegacje organizacji kombatanckich i harcerskich, dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie częstochowskich szkół oraz mieszkańcy miasta. Uroczystość zwykle prowadzi mjr Cezary Kubiak. Oprawą muzyczną zajmują się Jasnogórska Orkiestra Dęta pod dyrekcją Marka Piątka oraz Orkiestra Dęta z Mykanowa. Uroczystość poświęcona 71. rocznicy była kolejną odsłoną akcji „Częstochowskie Dęby Pamięci”, którą zainaugurowała gra historyczna „Miejsca pamięci w Częstochowie” i sesja historyczna „Młodzi o Częstochowie i Częstochowianach”. Obchody rozpoczęły się, jak każdego roku, mszą polową. Odsłonięty został kamień z nazwą „Plac Katyński”. Następnie wmurowane zostały za tablicą główną urny z ziemią z Charkowa, Katynia i Miednoje.



Fot. 10. Kompania Reprezentacyjna Policji podczas salwy honorowej

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.



Fot. 11. Wmurowanie urn z ziemią z Charkowa, Katynia i Miednoje

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Technicznych, materiał przekazany autorom.



Fot. 12. Tabliczka znajdująca się za tablicą główną

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Technicznych, materiał przekazany autorom.



Fot. 13. Modlitwa ekumeniczna podczas obchodów na placu Katyńskim

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.

Katyń to dla Polaków okrutne słowo, symbol cierpienia, zakłamania i pogardy dla ludzkich uczuć. W katyńskim lesie i w wielu innych miejscach, w zbiorowych mogiłach spoczywają krewni i przyjaciele tych, którzy tworzą wielką Rodzinę Katyńską i Policijną. Zamordowani to obywatele Polski, ludzie różnych wyznań i różnych zawodów. Dlatego też każdego roku ma miejsce modlitwa ekumeniczna. W ten sposób czcimy pamięć pomordowanych żołnierzy ziemi częstochowskiej, braci różnych wyznań, którzy za Ojczyznę oddali swe życie.

Podczas obchodów z okazji 73. rocznicy nastąpiło otwarcie wystawy fotograficznej dotyczącej ww. tematyki oraz uroczyste wmurowanie „Kamienia Pamięci” – czyli elektronicznego chipu, który przy użyciu nowoczesnych nośników informacji przybliży, odwiedzającym plac Katyński, historię pomordowanych Polaków, przekazując jednocześnie wiedzę o projekcie. Katyń jest bolesną raną polskiej historii. Jego tragedia i walka z kłamstwem katyńskim to doświadczenie ważne dla kolejnych pokoleń Polaków. To część naszej historii, naszej pamięci i naszej tożsamości.



Fot. 14. Obchody na placu Katyńskim

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.

Katyń to egzamin z patriotyzmu. Nam żyjącym pozostaje troska o to, by poświęcenie ludzi, którzy zginęli, nie odeszło wraz z nimi, by polska polityka historyczna i polska racja stanu nie zostały pogrzebane. To zadanie dla nas i dla przyszłych pokoleń. Plac Katyński to ważny pomnik polskiej historii, symbol i zobowiązanie, nasza pamięć o bohaterach, ludziach wielkiego formatu, których istnienie i śmierć chciano wymazać ze świadomości świata. Sensem obchodzenia kolejnych rocznic odbywających się na placu Katyńskim jest wspomnienie pomordowanych i uświadomienie młodemu pokoleniu, jak straszna to była zbrodnia. Chociaż jest ona odległym wydarzeniem, pozostaje nadal i zawsze będzie jednym z istotnych elementów naszej tożsamości, ponieważ wyrasta z naszej historii. Rocznice, które już się odbyły i które odbywać się będą każdego kolejnego roku, będą czasem wspomnień, hołdu i wspólnej modlitwy.



Fot. 15. Wiązanki pod tablicą główną upamiętniającą pomordowanych na Wschodzie oraz pod tablicą upamiętniającą tych, co zginęli w katastrofie prezydenckiego samolotu lecącego do Katynia na obchody 70. rocznicy zbrodni

Źródło: ze zbiorów Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, materiał przekazany autorom.

Aneks nr I

UCHWAŁA RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY w sprawie nadania nazwy placowi w Częstochowie

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami).

Rada Miasta Częstochowy uchwała:

§ 1.

Placowi zlokalizowanemu między Galerią Jurajską a Aleją Wojska Polskiego w Częstochowie, usytuowanemu na działce oznaczonej numerem 3/3 obręb geodezyjny 246401_1.0189, nadać nazwę **PLAC KATYŃSKI**.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.

§ 3.

Usytuowanie placu, o którym mowa w § 1, przedstawia załącznik do uchwały.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

pełniący funkcję
Prezydenta Miasta Częstochowy
(-) Piotr Kurpios

Aneks nr II**LISTA OSÓB UPAMIĘTNIONYCH
NA PLACU KATYŃSKIM W CZĘSTOCHOWIE**

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński
2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski
3. Kapitan Czesław Andrzejewski, s. Ignacego, ur. 1911, † Katyń
4. Aspirant Policji Państwowej Stefan Aniszczenko, s. Michała, ur. 1890, † Twer
5. Porucznik Stanisław Bieńkowski, s. Stanisława, ur. 1902, † Katyń
6. Porucznik Antoni Bonarski, s. Wincentego, ur. 1902, † Twer
7. Aspirant Policji Państwowej Bolesław Boruciński, s. Jana, ur. 1895, † Twer
8. Kapitan Józef Brodziak, s. Jana, ur. 1902, † Charków
9. Aspirant Policji Państwowej Franciszek Choroba, s. Stanisława, ur. 1883, † Twer
10. Aspirant Policji Państwowej Franciszek Dec, s. Józefa, ur. 1897, † Twer
11. Aspirant Policji Państwowej Józef Dębski, s. Michała, ur. 1900, † Twer
12. Porucznik, Przodownik Adolf Dreksler, s. Edwarda, ur. 1910, † Ukraina
13. Porucznik Józef Dyga, s. Jana, ur. 1905, † Katyń
14. Aspirant Policji Państwowej Władysław Dziuba, s. Franciszka, ur. 1898, † Twer
15. Porucznik Stanisław Fijałkowski, s. Wawrzyńca, ur. 1906, † Katyń
16. Kapitan Alfred Franke, s. Adolfa, ur. 1895, † Charków
17. Porucznik Leon Goldman, s. Pawła, ur. 1894, † Katyń
18. Kapitan Eugeniusz Goliżewski, s. Maksymiliana, ur. 1903, † Charków
19. Porucznik Janusz Grabowski, s. Zdzisława, ur. 1909, † Charków
20. Porucznik Mieczysław Grott, s. Władysława, ur. 1895, † Charków
21. Aspirant Policji Państwowej Michał Gruca, s. Józefa, ur. 1898, † Twer
22. Aspirant Policji Państwowej Leon Hrabia, s. Aleksandra, ur. 1890, † Twer
23. Aspirant Policji Państwowej Józef Janik, s. Tomasza, ur. 1893, † Twer
24. Aspirant Policji Państwowej Wincenty Jasiński, s. Jana, ur. 1893, † Twer

25. Porucznik Gustaw Juchnicki, s. Gustawa, ur. 1912, † Katyń
26. Porucznik Filip Kalitka, s. Teodora, ur. 1904, † Charków
27. Aspirant Policji Państwowej Michał Kawka, s. Tomasza, ur. 1895, † Twer
28. Porucznik Czesław Kmita, s. Aleksandra, ur. 1909, † Katyń
29. Kapitan Jan Kowalski, s. Stanisława, ur. 1907, † Charków
30. Aspirant Policji Państwowej Grzegorz Kozakiewicz, s. Konrada, ur. 1901, † Twer
31. Funkcjonariusz Policji Państwowej Stanisław Koziński, s. Józefa, ur. 1888, † Twer
32. Aspirant Policji Państwowej Piotr Krawczyk, s. Augustyna, ur. 1893, † Twer
33. Porucznik Franciszek Krupa, s. Konstantego, ur. 1902, † Katyń
34. Aspirant Policji Państwowej Jan Kucypera, s. Stanisława, ur. 1901, † Twer
35. Aspirant Policji Państwowej Marek Kulka, s. Bronisława, ur. 1902, † Twer
36. Aspirant Policji Państwowej Stanisław Kwiatkowski, s. Konstantego, ur. 1898, † Twer
37. Aspirant Policji Państwowej Andrzej Kwoczała, s. Tomasza, ur. 1911, † Twer
38. Aspirant Policji Państwowej Ludwik Lebelt, s. Józefa, ur. 1889, † Twer
39. Major Kazimierz Maciałowicz, s. Jana, ur. 1910, † Katyń
40. Aspirant Policji Państwowej Władysław Matyja, s. Franciszka, ur. 1891, † Twer
41. Porucznik Tomasz Matyjaszczyk, s. Teodora, ur. 1908, † Katyń
42. Aspirant Policji Państwowej Marian Michalik, s. Romana, ur. 1899, † Twer
43. Aspirant Policji Państwowej Roman Muś, s. Józefa, ur. 1897, † Twer
44. Aspirant Policji Państwowej Władysław Niestrata, s. Franciszka, ur. 1900, † Twer
45. Aspirant Policji Państwowej Stefan Nowicki, s. Józefata, ur. 1895, † Twer
46. Aspirant Policji Państwowej Franciszek Nowiński, s. Antoniego, ur. 1897, † Twer
47. Aspirant Policji Państwowej Józef Pastucha, s. Marcina, ur. 1899, † Twer
48. Aspirant Policji Państwowej Jan Pawełekiewicz, s. Romana, ur. 1895, † Twer
49. Aspirant Policji Państwowej Stanisław Pelc, s. Ignacego, ur. 1906, † Twer
50. Aspirant Policji Państwowej Tomasz Piersiak, s. Jana, ur. 1896, † Twer
51. Aspirant Policji Państwowej Bolesław Pietrzykowski, s. Joachima, ur. 1897, † Twer
52. Porucznik Władysław Pitek, s. Franciszka, ur. 1898, † Katyń
53. Porucznik Zygmunt Podstawka, s. Pawła, ur. 1908, † Charków
54. Aspirant Policji Państwowej Franciszek Prusak, s. Romana, ur. 1904, † Twer
55. Aspirant Policji Państwowej Stanisław Puchalski, s. Wacława, ur. 1894, † Twer
56. Kapitan Zygmunt Pytlewski, s. Stanisława, ur. 1907, † Charków
57. Aspirant Policji Państwowej Feliks Radomski, s. Jana, ur. 1899, † Twer

58. Aspirant Policji Państwowej Józef Radzioch, s. Teofila, ur. 1915, † Twer
59. Aspirant Policji Państwowej Jan Rakoczy, s. Józefa, ur. 1897, † Twer
60. Porucznik Mikołaj Rudenko, s. Antoniego, ur. 1893, † Katyń
61. Porucznik Stanisław Rumianek, s. Pawła, ur. 1899, † Katyń
62. Aspirant Policji Państwowej Józef Skorek, s. Jana, ur. 1900, † Twer
63. Aspirant Policji Państwowej Piotr Skwara, s. Jana, ur. 1913, † Twer
64. Aspirant Policji Państwowej Józef Smółka, s. Wincentego, ur. 1895, † Twer
65. Kapitan Lech Smólski, s. Józefa, ur. 1897, † Katyń
66. Porucznik Władysław Sokołowski, s. Stanisława, ur. 1901, † Katyń
67. Aspirant Policji Państwowej Edmund Sosna, s. Piotra, ur. 1914, † Twer
68. Porucznik Jan Staniewicz, s. Wiktora, ur. 1899, † Katyń
69. Nadkomisarz Policji Państwowej Zygmunt Stecki, s. Franciszka, ur. 1890,
† Twer
70. Aspirant Policji Państwowej Szczepan Stradowski, s. Stanisława, ur. 1899,
† Twer
71. Aspirant Policji Państwowej Władysław Szkop, s. Bartłomieja, ur. 1903,
† Twer
72. Eugeniusz Szlęzak, s. Józefa, ur. 1912, † Twer
73. Aspirant Policji Państwowej Henryk Ślaski, s. Ignacego, ur. 1902, † Twer
74. Aspirant Policji Państwowej Franciszek Trzeciński, s. Jana, ur. 1900, † Twer
75. Aspirant Policji Państwowej Bolesław Tysarczyk, s. Bolesława, ur. 1902,
† Twer
76. Kapitan Włodzimierz Wasilkowski, s. Płatona, ur. 1897, † Ukraina
77. Porucznik Władysław Wilk, s. Tomasza, ur. 1907, † Katyń
78. Porucznik Kazimierz Wittman, s. Donata, ur. 1905, † Katyń
79. Aspirant Policji Państwowej Piotr Włoszczal, s. Wojciecha, ur. 1895, † Twer
80. Porucznik Henryk Wódkiewicz, s. Rocha, ur. 1899, † Charków
81. Aspirant Policji Państwowej Hieronim Wysocki, s. Franciszka, ur. 1891,
† Twer
82. Aspirant Policji Państwowej Antoni Ziębaczewski, s. Tomasza, ur. 1892,
† Twer
83. Podporucznik Walenty Ziętał, s. Bernarda, ur. 1900, † Twer
84. Aspirant Policji Państwowej Lucjan Zwoliński, s. Seweryna, ur. 1910,
† Twer
85. Aspirant Policji Państwowej Kazimierz Zyngier, s. Karola, ur. 1891, † Twer
86. Podporucznik Wacław Żubrowski, s. Walentego, ur. 1900, † Katyń
87. Starszy Posterunkowy Policji Państwowej Franciszek Żurek, s. Eugeniusza,
ur. 1891, † Twer

Bibliografia

I. Źródła

Źródła archiwalne

Archiwum Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych w Częstochowie

Źródła drukowane

Uchwała Rady Miasta Częstochowy w sprawie nadania nazwy „Plac Katyński”

II. Opracowania

Charków – Katyń – Twer: w sześćdziesiątą rocznicę zbrodni katyńskiej (zbiór studiów), pod red. A. Kali, J. Szeling, Toruń 2011.

Katyń, dokumenty zbrodni, t. 1: *Jeńcy niewypowiedzianej wojny sierpień 1939–marzec 1940*, pod red. W. Materskiego i inni, Warszawa 1995.

Katyń, dokumenty zbrodni, t. 2: *Zagłada marzec–czerwiec 1940*, pod red. W. Materskiego, Warszawa 1998.

Katyń, dokumenty zbrodni, t. 3, pod red. W. Materskiego, M. Kiriłła i innych, Warszawa 2001.

Katyń, lista ofiar i zaginionych jeńców obozów Ostaszków, Starobielsk, pod red. A.J. Szcześniaka, Warszawa 1989.

Mackiewicz J. *Katyń – zbrodnia bez sądu i kary*, oprac. J. Trznadel, Warszawa 1997.

Zniczenko O., *Katyń, śladami polskich oficerów*, Olszanica 2003.

Żaryń P., *Agresja Związku Radzieckiego na Polskę 1939: los jeńców Polskich*, Toruń 1998.

Historia powstania placu Katyńskiego w Częstochowie

Streszczenie

Plac Katyński w Częstochowie powstał w 2010 r., z okazji obchodów 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Jego utworzenie jest częścią projektu „KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA”, realizowanego w całej Polsce. Celem programu jest uczczenie pamięci ofiar zbrodni katyńskiej, a zarazem przywrócenie ich sylwetek zbiorowej pamięci narodu poprzez posadzenie 21 857 DĘBÓW PAMIĘCI. Każdy Dąb upamiętnia konkretną osobę, która zginęła w Katyniu, Twerze, Charkowie lub innym miejscu na Wschodzie, każdy Dąb to jedno nazwisko bohatera męczeńskiej śmierci.

Słowa kluczowe: plac Katyński, zbrodnia katyńska, pamięć, program edukacyjny.

The history of Katyn memorial in Częstochowa

Summary

Katyn memorial (Plac Katyński) in Częstochowa was created in 2010 to commemorate the 70th anniversary of the Katyn massacre. This memorial's creation was a part of the educational program "KATYN... SAVE FROM OBLIVION", which was carried throughout the whole area of Poland. The aim of this project was to revere the memory of Heroes of Katyn Crime by planting 21 857 MEMORIAL OAKS. Each Memorial Oak commemorates one person who was murdered in Katyn, Twer, Kharkov or in another place in the East, each Memorial Oak is one name of a hero who died a martyr's death.

Key words: Katyn memorial (plac Katyński), Katyn crime, memory, educational program.